

BİRİKTİRİCİLİK BOZUKLUĞU

47.

BÖLÜM

Nevzat YILMAZ¹

GİRİŞ

Biriktiricilik, çok önemli bir halk sağlığı sorunu olup toplumsal ve bireysel sağlığı tehdit etmektedir (1). Hijyenik olmayan ortama neden olması, düşme riskini artırması, yangın tehlikesi gibi riskler, kişiler arası ilişkileri bozması ve tıbbî problemlere yol açması bireyler açısından çok ciddi sonuçlar doğurmaktadır (2).

Frost ve arkadaşları biriktiriciliği, faydasız ya da değeri az olan çok sayıda nesneye sahip olma, onları elden çıkarmakta zorlanma ve bu nedenle işlevselliğin bozulduğu bir durum olarak tanımlamışlardır (3). Biriktiricilik, psikanalitik kuramın geçerli olduğu dönemlerde “anal” dönem özelliklerinden biri olarak kabul edilirken bir sendrom olarak kompulsif biriktiricilik tanı ölçütleri ise ilk kez 1996 yılında ortaya konmuştur (4). Biriktiricilik bozukluğu (BB), Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Fifth Edition (DSM-5)’te “Obsesif Kompulsif ve İlişkili Bozukluklar” alanında listelenmiş ve ilk kez tanısıl sistemde yer almıştır (5).

Biriktiriciliğin çocukluk yıllarında başladığı bilinmesine rağmen çocuklarda ve ergenlerde BB ile ilgili araştırmalar çok az sayıdadır (6). Bozukluğun etiyojisini anlama ve yetişkinlikte bozukluğun kötüleşmesini önlemek açısından pediatrik BB’nin araştırılması büyük önem taşımaktadır.

EPİDEMİYOLOJİ

Yetişkinlerde yapılan çalışmalarda BB prevalansı tahmini olarak genel popülasyonun %1,5 ila % 6’sı

arasında değişmektedir (7–10). Gençlerde biriktiricilik prevalansının incelendiği bir çalışmada ise gençlerin %2-3,7’sinde klinik olarak anlamlı biriktiricilik tespit edilmiştir (11). Pediatrik obsesif kompulsif bozukluk (OKB) klinik örneklerinde ise biriktiricilik semptomlarının sıklığı %20–40 arasında değişmektedir (12–17).

Biriktiricilik semptomlarının başlama yaşı ortalama 13.4 olarak tahmin edilmekle birlikte, hastaların %60’ı semptomların başlangıcının 12 yaşında olduğunu, en geç 18 yaşında %80 oranında başlangıç olduğunu bildirmişlerdir (18).

Cinsiyet oranlarıyla ilgili 15 yaşındaki gençlerle yapılan bir çalışmada klinik olarak anlamlı biriktiricilik semptomlarının prevalansı kızlarda erkeklerden daha yüksek (%2,6’ya karşı %1,2) bulunmuştur (11).

ETİYOLOJİ

Genetik

İkiz çalışmaları, biriktiricilik davranışlarındaki varyansın %50 kadarının genetik olabileceğini göstermektedir (7,19). Üçüncü ve 14. kromozomlar ailesel geçişli BB ile ilişkili bulunmuştur (20).

Psikanalitik Kuram

Freud, para biriktirmenin, dışkı tutmanın sembolik bir gösterimi olduğunu ve anal üçlüde yer alan cimriliğin çatısını oluşturduğunu öne sürmüştür (21). Fromm, biriktirme eğilimini içe çekilme ve diğerlerinden şüphelenme ile karakterize bir tip olarak tanımlamış ve bu bireylerin davranışlarının

¹ Uzm. Dr., Diyarbakır Çocuk Hastalıkları Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatri Kliniği, nvztylmz89@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1293-8843

Pediyatrik OKB araştırmaları, OKB’de görülen biriktiricilik belirtilerinin bilişsel davranışçı terapi ve psikofarmakolojik tedaviler için daha kötü sonuçlarla ilişkili olabileceğini göstermiştir (57–59).

GİDİş

Biriktiricilik bozukluğu, çocukluk ve ergenlik döneminde özellikle 12-13 yaşlarında başlayan, hayat boyu sürebilen ve yaşam olayları ile tetiklenebilen kronik bir bozukluktur (60). Zaman içinde dalgalı bir seyir gösterdiği bilinse de nadiren tamamen iyileşme gözlenir. Kliniğe başvuru genellikle otuzlu ve kırklı yaşlarda olmaktadır. Bir yaşam olayı ya da beyin lezyonları sonrası ani başlayan vakalar da bildirilmektedir (6).

SONUÇ

Sonuç olarak BB, erken dönemde başlayan ve ilerleyen süreçte şiddetlenen sonuçları nedeniyle yıkıcı olan bir durumdur. Literatürde uzun yıllardır bulunmasına rağmen DSM-5 ile birlikte tanısıl sisteme dâhil olmuştur. Belirtilerin küçük yaşlarda başlamasına karşın çocuklarda ve ergenlerde BB ile ilgili çalışmaların çok az sayıda olması dikkate alındığında bu alanda yapılacak çalışmaların artırılması hastalığın ilerleyişine, etiolojisinin daha iyi anlaşılmasına, önleme ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Demet MM. İstifleme Bozukluğu. Tükel R, Demet MM, editörler. Obsesif Kompulsif ve İlişkili Bozukluklar. 1. Baskı. Ankara:Türkiye Psikiyatri Derneği yayınları; 2017. p. 133-66.
- Ayers CR, Saxena S, Espejo E, Twamley EW, Granholm E, Wetherell JL. Novel treatment for geriatric hoarding disorder: An open trial of cognitive rehabilitation paired with behavior therapy. *Am J Geriatr Psychiatry*. 2014; 22(3): 248-252.
- Frost RO, Hartl TL. A cognitive-behavioral model of compulsive hoarding. *Behav Res Ther*. 1996;34(4):341–50.
- Bolman WM, Katz AS. Hamburger hoarding: A case of symbolic cannibalism resembling whitico psychosis. *J Nerv Ment Dis*. 1966; 142(5):424-428.
- American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition (DSM-5). *Diagnostic Stat Man Ment Disord 4th Ed TR*. 2013;280.
- Tolin DF, Meunier SA, Frost RO, Steketee G. Course of compulsive hoarding and its relationship to life events. *Depress Anxiety*. 2010; 27(9):829-838.
- Iervolino AC, Perroud N, Fullana MA et al. Prevalence and heritability of compulsive hoarding: A twin study. *Am J Psychiatry*. 2009; 166:1156-1161.
- Mueller A, Mitchell JE, Crosby RD, Glaesmer H, de Zwaan M. The prevalence of compulsive hoarding and its association with compulsive buying in a German population-based sample. *Behav Res Ther*. 2009; 47(8):705-709.
- Samuels JF, Bienvenu OJ, Grados MA et al. Prevalence and correlates of hoarding behavior in a community-based sample. *Behav Res Ther*. 2008; 46(7): 836-844.
- Nordsletten AE, Reichenberg A, Hatch SL et al. Epidemiology of hoarding disorder. *Br J Psychiatry*. 2013; 203(6): 445-452.
- Ivanov VZ, Mataix-Cols D, Serlachius E et al. Prevalence, Comorbidity and Heritability of Hoarding Symptoms in Adolescence: A Population Based Twin Study in 15-Year Olds. *PLoS One*. 2013; 8(7).
- Bernstein GA, Victor AM, Nelson PM, Lee SS. Pediatric obsessive-compulsive disorder: Symptom patterns and confirmatory factor analysis. *J Obsessive Compuls Relat Disord*. 2013; 2(3):299-305.
- Labad J, Alonso P, Segalas C et al. Distinct correlates of hoarding and cleaning symptom dimensions in relation to onset of obsessive-compulsive disorder at menarche or the perinatal period. *Arch Womens Ment Health*. 2010; 13(1): 75-81.
- Masi G, Millepiedi S, Perugi G et al. A naturalistic exploratory study of the impact of demographic, phenotypic and comorbid features in pediatric obsessive-compulsive disorder. *Psychopathology*. 2010; 43(2): 69-78.
- McGuire JF, Crawford EA, Park JM et al. Neuropsychological performance across symptom dimensions in pediatric obsessive compulsive disorder. *Depress Anxiety*. 2014; 31(12):988-96.
- Samuels J, Grados M, Riddle M et al. Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders Hoarding in children and adolescents with obsessive – compulsive disorder. 2014;3(4):325–31.
- Selles RR, Storch EA, Lewin AB. Variations in Symptom Prevalence and Clinical Correlates in Younger Versus Older Youth with Obsessive–Compulsive Disorder. *Child Psychiatry Hum Dev*. 2014; 45(6): 666-674.
- Grisham JR, Frost RO, Steketee G, Kim HJ, Hood S. Age of onset of compulsive hoarding. *J Anxiety Disord*. 2006; 20(5): 675-686.
- Nordsletten AE, Monzani B, Fernández de la Cruz L et al. Overlap and specificity of genetic and environmental influences on excessive acquisition and difficulties discarding possessions: Implications for hoarding disorder. *Am J Med Genet Part B Neuropsychiatr Genet*. 2013; 162B(4): 380-387.
- Samuels J, Yin YS, Grados MA et al. Significant linkage to compulsive hoarding on chromosome 14 in families with obsessive-compulsive disorder: Results from the OCD collaborative genetics study. *Am J Psychiatry*. 2007; 164(3):493-499.
- Freud S. The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud. New York, Vintage. 1908.
- Fromm E. Man for Himself. New York, Rinehart,1947.
- Bulut SD, Özdel K, Kısa C. DSM-5’de yeni bir tanı. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*. 2014; 3:53-56.

24. Frost RO, Hartl TL. A cognitive-behavioral model of compulsive hoarding. *Behav Res Ther.* 1996; 34(4): 341-350.
25. Steketee G, Frost RO, Kyrios M. Cognitive aspects of compulsive hoarding. *Cognit Ther Res.* 2003; 27(4):463-479.
26. Frost RO, Steketee G. Compulsive hoarding. İçinde: *Obsessive-Compulsive Disorder: Subtypes and Spectrum Conditions.* 2007.
27. Tükel R. İstifleme Bozukluğu. Karamustafalıoğlu KO, editör. *Temel ve Klinik Psikiyatri.* 1. Baskı. Ankara; Güneş Tıp Kitapevleri Ltd. Şti; 2018. p. 411-8.
28. Saxena S, Brody AL, Maidment KM et al. Cerebral glucose metabolism in obsessive-compulsive hoarding. *Am J Psychiatry.* 2004; 161(6): 1038-1048.
29. An SK, Mataix-Cols D, Lawrence NS et al. To discard or not to discard: The neural basis of hoarding symptoms in obsessive-compulsive disorder. *Mol Psychiatry.* 2009; 14(3): 318-331
30. Tolin DF, Kiehl KA, Worchunsky P, Book GA, Maltby N. An exploratory study of the neural mechanisms of decision making in compulsive hoarding. *Psychol Med.* 2009; 39(2): 325-336.
31. Storch EA, Lack CW, Merlo LJ et al. Clinical features of children and adolescents with obsessive-compulsive disorder and hoarding symptoms. *Compr Psychiatry.* 2007; 48(4): 313-318.
32. Frost RO, Hristova V. Assessment of Hoarding. *J Clin Psychol.* 2011; 67(5): 456-466.
33. Grisham JR, Steketee G, Frost RO. Interpersonal problems and emotional intelligence in compulsive hoarding. *Depress Anxiety.* 2008; 25(9): E63-71.
34. Köroğlu E. DSM-5 Tanı ölçütleri başvuru el kitabı. Beşinci baskı, Ankara: HYB. 2013.
35. Frost RO, Steketee G, Grisham J. Measurement of compulsive hoarding: Saving inventory-revised. *Behav Res Ther.* 2004; 42(10): 1163-1182.
36. Tolin DF, Frost RO, Steketee G. A brief interview for assessing compulsive hoarding: The Hoarding Rating Scale-Interview. *Psychiatry Res.* 2010; 178(1): 147-152.
37. Frost RO, Steketee G, Tolin DF, Renaud S. Development and validation of the clutter image rating. *J Psychopathol Behav Assess.* 2008; 30(3): 193-203.
38. Mataix-Cols D, Billotti D, Fernández De La Cruz L, Nordstetten AE. The London field trial for hoarding disorder. *Psychol Med.* 2013; 43(4): 837-847.
39. Frost RO, Steketee G, Tolin DF. Comorbidity in hoarding disorder. *Depress Anxiety.* 2011; 28(10): 876-884.
40. Leonard HL, Swedo SE, Rapoport JL et al. (1992). Tourette syndrome and obsessive-compulsive disorder. *Adv Neurol* 58: 83-93.
41. Hanna GL. Demographic and Clinical Features of Obsessive-Compulsive Disorder in Children and Adolescents. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 1995; 34(1): 19-27.
42. Mataix-Cols D, Nakatani E, Micali N, Heyman I. Structure of obsessive-compulsive symptoms in pediatric OCD. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry.* 2008; 47(7): 773-778.
43. Pertusa A, Bejerot S, Eriksson J et al. Do patients with hoarding disorder have autistic traits? *Depress Anxiety.* 2012; 29(3): 210-218.
44. Hacker LE, Park JM, Timpano KR et al. Hoarding in Children With ADHD. *J Atten Disord.* 2016; 20(7): 617-626.
45. Casey CM, Cook-Cottone C, Beck-Joslyn M. An Overview of Problematic Eating and Food-Related Behavior Among Foster Children: Definitions, Etiology, and Intervention. *Child Adolesc Soc Work J.* 2012; 29:307-322.
46. Dykens EM, Leckman JF, Cassidy SB. Obsessions and compulsions in Prader-Willi syndrome. *J Child Psychol Psychiatry Allied Discip.* 1996; 37(8): 995-1002.
47. American Psychiatric Association (APA). Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-IV-TR® [Internet]. American Psychiatric Association. 2000. 197-202 s.
48. Pertusa A, Fullana MA, Singh S, Alonso P, Menchón JM, Mataix-Cols D. Compulsive hoarding: OCD symptom, distinct clinical syndrome, or both? *Am J Psychiatry.* 2008; 165(10): 1229-1233.
49. Rasmussen SA, Eisen JL. Clinical features and phenomenology of obsessive-compulsive disorder. *Psychiatr Ann* 1989;19:67-73.
50. Reyes-Ortiz CA. Diogenes syndrome: The self-neglect elderly. *Compr Ther.* 2001; 27(2): 117-121.
51. Steketee G, Frost R. Compulsive hoarding: Current status of the research. *Clin Psychol Rev.* 2003; 23(7): 905-927.
52. Park JM, McGuire JF, Storch EA. Compulsive hoarding in children. In: Frost RO, Steketee G (eds) *The Oxford handbook of hoarding and acquiring.* Oxford.
53. Ale CM, Arnold EB, Whiteside SPH, Storch EA. Family-based behavioral treatment of pediatric compulsive hoarding: A case example. *Clin Case Stud.* 2014; 13(1): 9-21.
54. Gallo KP, Wilson LAS, Comer JS. Treating hoarding disorder in childhood: A case study. *J Obsessive Compuls Relat Disord* [Internet]. 2013;2(1):62-69.
55. Saxena S. Pharmacotherapy of Compulsive Hoarding. *J Clin Psychol.* 2011; 67(5): 477-484.
56. Brakoulias V, Eslick GD, Starcevic V. A meta-analysis of the response of pathological hoarding to pharmacotherapy. *Psychiatry Res.* 2015; 229(1-2): 272-276.
57. Bloch MH, Bartley CA, Zipperer L et al. Meta-analysis: Hoarding symptoms associated with poor treatment outcome in obsessive-compulsive disorder. *Mol Psychiatry.* 2014; 19(9): 1025-1030.
58. Masi G, Millepiedi S, Perugi G et al. Pharmacotherapy in Paediatric Obsessive-Compulsive Disorder. *CNS Drugs.* 2009;23(3):241-252.
59. Olino TM, Gillo S, Rowe D et al. Evidence for successful implementation of exposure and response prevention in a naturalistic group format for pediatric OCD. *Depress Anxiety.* 2011; 28(4): 342-348.
60. Kress VE, Stargell NA, Zoldan CA, Paylo MJ. Hoarding Disorder: Diagnosis, Assessment, and Treatment. *J Couns Dev.* 2016; 94(1): 83-90.